

De Vlaamse Gemeenschap in de Brusselse Gevangenissen
Sint-Gillis – Vorst – Berkendael

Actieplan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden
1/01/2016 – 30/06/2018

Bemiddelingsdienst Brussel vzw Sugnomè
Centrum voor Algemeen Welzijnswerk Brussel
Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg Ahasverus
De Rode Antraciet
Groep INTRO Brussel
Gemeentelijke Nederlandstalige Bibliotheek Sint-Gillis
Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding VDAB
Vlaams Ondersteuningscentrum voor Volwassenenonderwijs VOCVO
Vlaamse Overheid Departement Welzijn Volksgezondheid en Gezin Afdeling Welzijn en Samenleving

Brussel – december 2015

Inhoud

1. Inleiding	blz. 3
2. Overlegstructuur Vlaamse Gemeenschap	blz. 4
2.1 Vlaams Beleidsteam	blz. 4
2.2 Vlaams Coördinatieteam	blz. 4
2.3 Verhouding tot de andere gemeenschappen	blz. 4
3. Gemeenschappelijke doelstellingen	blz. 5
4. Doelstellingen per domein	blz. 8
4.1 Cultuur en bibliotheek	blz. 8
4.2 Gezondheid	blz. 10
4.3 Herstel	blz. 11
4.4 Onderwijs	blz. 12
4.5 Sport	blz. 13
4.6 Welzijn	blz. 14
4.7 Werk	blz. 16
5. Bijlage 1 : Omgevingsanalyse	blz. 18
6. Bijlage 2: Sterkte-zwakte analyse van het proces voor de opmaak van het eerste Actieplan 2014-2015	blz. 22
7. Contactgegevens	blz. 23

1. Inleiding

Voor de tweede maal op rij zetten de partners van de Vlaamse Gemeenschap hun schouders onder een gezamenlijk Actieplan 2016-2018 voor de Brusselse gevangenissen. Dit Actieplan geeft uitvoering aan het decreet betreffende de organisatie van de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden (2013).

Midden 2015 vatte het Vlaams Beleidsteam het proces aan voor de opmaak van een tweede Actieplan. Uitgangspunten hiervoor waren de evaluatie van het eerste Actieplan en een uitgebreide omgevingsanalyse van de specifieke Brusselse penitentiaire context. Dit proces werd afgerond in december 2015 en resulteerde in een reeks realistische doelstellingen voor een looptijd van twee jaar.

Het Actieplan in Brussel geldt in de drie gevangenissen: Sint-Gillis, Vorst en Berkendael. Eenzelfde team van hulp- en dienstverleners is immers actief in deze gevangenissen. Bovendien is er een grote doorstroom van gedetineerden van de gevangenis van Vorst naar de gevangenis van Sint-Gillis.

Dit Actieplan kwam tot stand met de gewaardeerde medewerking van de partnerorganisaties van de Vlaamse Gemeenschap in de Brusselse gevangenissen: het Centrum voor Algemeen Welzijnswerk Brussel, het Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg Ahasverus, De Rode Antraciet, de Gemeentelijke Nederlandstalige Bibliotheek Sint-Gillis, Groep INTRO, Bemiddelingsdienst Brussel vzw Suggnomè, de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding VDAB en het Vlaams Ondersteuningscentrum voor Volwassenenonderwijs.

Brussel, 18 december 2015
Anke Gittenaer

Beleidscoördinator Brusselse gevangenissen
Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
Afdeling Welzijn en Samenleving

2. Overlegstructuur

2.1 Vlaams Beleidsteam

In de gevangenissen van Sint-Gillis, Vorst en Berkendael is één Vlaams Beleidsteam actief. Het Vlaams Beleidsteam is samengesteld uit 1 vertegenwoordiger per partnerorganisatie en de Beleidscoördinator. Het team komt minstens 1 maal per jaar samen en staat in voor de opmaak en evaluatie van het actieplan.

Functie en dienst	Situatie op 1/12/2015
Beleidscoördinator - Vlaamse Overheid	Anke Gittenaer
Vertegenwoordiger - Vlaams Ondersteuningscentrum voor Volwassenenonderwijs	Marleen Strubbe
Directeur divisie slachtoffer- en ouderschap - Centrum voor Algemeen Welzijnswerk Brussel	Alain Rogiers
Coördinator Psychotherapie-BRUG - Centrum voor Geestelijke Gezondheid Ahasverus	Kris Vanhoeck
Herstelbemiddelaar - Suggnomè	Sophie Biemans
Coördinator Trajectbegeleidingen - Groep INTRO Brussel	Kwinten Fort
Sport- en cultuurfunctionaris - De Rode Antraciet	Jelle Miechielsen
Projectopvolger Regio Brussel - VDAB	Hassan Najafabady
Bibliothecaris - Gemeentelijke Nederlandstalige Bibliotheek Sint-Gillis	Bram Bresseleers

2.2 Vlaams Coördinatieteam

In de gevangenissen van Sint-Gillis, Vorst en Berkendael is één Vlaams Coördinatieteam actief. In het Coördinatieteam zetelen de Beleidscoördinator en de Organisatieondersteuner en een terreinmedewerker van elke partnerorganisaties. Organisaties kunnen zich laten vertegenwoordigen binnen een cluster. Indien er een lid van het Vlaams Coördinatieteam verhinderd is wordt er binnen de cluster bekeken wie kan vervangen opdat alle clusters steeds aanwezig zijn. Het Vlaams Coördinatieteam is verantwoordelijk voor de uitvoering van het Actieplan.

Cluster	Functie en dienst	Situatie op 1/12/2015
Algemeen	Beleidscoördinator Vlaamse Overheid	Anke Gittenaer
Algemeen	Organisatieondersteuner CAW Brussel	Justien Deprez
Cluster Onderwijs – Werk	Trajectbegeleider Groep Intro Onderwijscoördinator VOCVO	Nina Sjerps Marleen Strubbe
Cluster Welzijn – Gezondheid – Herstel	Trajectbegeleider CAW Brussel	Marijke Defranc
Cluster Sport - Cultuur	Sport- en cultuurfunctionaris De Rode Antraciet Bibliothecaris - Gemeentelijke Nederlandstalige Bibliotheek Sint-Gillis	Jelle Miechielsen Sarah Michielsen

2.3 Verhouding tot de andere gemeenschappen

In Brussel zijn nog andere gemeenschappen actief op het domein van de hulp- en dienstverlening. Met de Franse Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de specifieke diensten heeft de Vlaamse Gemeenschap ook overleg in de 'Beleidsgroep Hulp- en Dienstverlening Brussel', het 'Coördinatieoverleg Gemeenschappen – Justitie' en de verschillende 'Werkgroepen'.

3. Gemeenschappelijke doelstellingen

Doelstelling 1: De Vlaamse partners streven sterkere waarborgen na voor de organisatie van de hulp- en dienstverlening in de Brusselse gevangenissen

Actie 1: De Vlaamse partners bepalen hun gezamenlijke werkingsprincipes en dragen deze actief uit naar hun netwerk		
	Trekker	Beleidscoördinator
	Betrokkenen	Vlaams Beleidsteam
	Timing	2016
	Kosten	/
	Indicator	Uitgeschreven werkingsprincipes in visietekst Initiatieven om de werkingsprincipes uit te dragen (bv. nieuwsbrief hulp- en dienstverlening) Voorstelling van de werkingsprincipes op de Beleidsgroep Hulp- en dienstverlening en andere overlegorganen
Actie 2: Het Samenwerkingsakkoord wordt door de Vlaamse partners actief als leidraad gehanteerd in de samenwerking met Justitie		
	Trekker	Vlaams Coördinatieteam
	Betrokkenen	Justitiële actoren
	Timing	2016, 2017 en 2018
	Kosten	/
	Indicator	Permanent
Actie 3: De Vlaamse partners activeren hun overheden, belangenbehartigers en partners door het geven en opvolgen van signalen bij moeilijkheden		
	Trekker	Vlaams Beleidsteam
	Betrokkenen	Vlaams Coördinatieteam
	Timing	2016, 2017 en 2018
	Kosten	/
	Indicator	Permanent

Doelstelling 2: Het Brusselse middenveld en de Brusselse overheden worden aangesproken met het oog op kennismaking en/of potentiële samenwerking

Actie 1: Vertrekkend vanuit de noden en behoeften van gedetineerden worden potentiële partners in kaart gebracht		
	Trekker	Sport- en cultuurfunctionaris
	Betrokkenen	Vlaams Coördinatieteam
	Timing	Januari – juni 2016
	Kosten	/
	Indicator	Noden en behoeften resumeren op basis van behoefteonderzoek 2015 en eerder Sociale kaart van potentiële partners en contactpersonen opmaken en voorstellen op het Vlaams Coördinatieteam
Actie 2: Actief aanspreken en uitnodigen van potentiële partners met het oog op samenwerking		
	Trekker	Sport- en cultuurfunctionaris
	Betrokkenen	Vlaams Coördinatieteam
	Timing	Juni – december 2016
	Kosten	/
	Indicator	Potentiële partners en contactpersonen uitnodigen op activiteiten en evenementen binnen de muren (pr-events) Potentiële partners en contactpersonen uitnodigen voor overleg rond kennismaking Actief deelnemen aan externe netwerken en hierover communiceren aan het Vlaams Coördinatieteam
Actie 3: Jaarlijks opzetten van een nieuw aanbod hulp- en dienstverlening met een nieuwe partner		
	Trekker	Vlaams Coördinatieteam
	Betrokkenen	De verschillende thematische werkgroepen op Brussels niveau

	Timing	2016, 2017 en 2018
	Kosten	Te bepalen
	Indicator	Projectfiche van het aanbod Aantal bereikte gedetineerden

Doelstelling 3: We nemen initiatieven om de hulp- en dienstverlening binnen de muren sterker te laten aansluiten op de hulp- en dienstverlening buiten de muren

Actie 1: We sensibiliseren partners binnen en organisaties buiten voor een post-penitentiair hulp- en dienstverleningstraject		
	Trekker	Vlaams Beleidsteam
	Betrokkenen	Vlaams Coördinatieteam
	Timing	Permanent
	Kosten	/
	Indicator	Aantal contacten en overlegmomenten
Actie 2: We informeren gedetineerden gericht over het (Brusselse) hulp- en dienstverleningsaanbod buiten de muren		
	Trekker	Vlaams Coördinatieteam
	Betrokkenen	Externe aanbodverstrekkers
	Timing	2017
	Kosten	
	Indicator	Verzamelen van getuigenissen van 'ervaringsdeskundigen' Organiseren van een beurs voor gedetineerden met externe partners Opmaak van een kleine gids met hulp- en dienstverlening buiten de Brusselse muren
Actie 3: We trachten nauwere aansluiting te vinden bij de werking en opdrachten van het justitiehuis Brussel		
	Trekker	Beleidscoördinator
	Betrokkenen	Vlaams Beleidsteam
	Timing	Januari-juni 2016
	Kosten	/
	Indicator	Aantal overlegmomenten Pilotproject rond concrete samenwerking

Doelstelling 4: We onderzoeken of we de participatie van gedetineerden bij de organisatie van ons aanbod kunnen verhogen

Actie 1: We brengen in kaart welke rol gedetineerden kunnen spelen bij de organisatie van ons aanbod		
	Trekker	Bibliothecaris en Organisatieondersteuner
	Betrokkenen	Vlaams Coördinatieteam
	Timing	September – december 2016
	Kosten	/
	Indicator	In kaart brengen van de mogelijkheden bij zowel vrager als aanbodverstrekker Opmaken van voorbeeld functieprofielen
Actie 2: We gaan op zoek naar goede praktijken en competentieprofielen in andere gevangenissen		
	Trekker	Bibliothecaris en Organisatieondersteuner
	Betrokkenen	Vlaams Coördinatieteam
	Timing	September – december 2016
	Kosten	/
	Indicator	Opmaak van een overzicht goede praktijken (gericht op competentieprofielen)
Actie 3: We stemmen af bij alle betrokkenen over de opstart van een pilotproject		
	Trekker	Beleidscoördinator
	Betrokkenen	Vlaams Coördinatieteam
	Timing	Januari – juni 2017
	Kosten	/
	Indicator	De voorwaarden voor een pilotproject zijn geschapen (noden vrager en

		aanbodverstrekker in kaart gebracht, functieprofielen voorhanden, stappenplan voor opstart van de werking)
--	--	--

Doelstelling 5: We anticiperen op de plannen van de nieuwe gevangenis van Haren met het oog op een afgestemde hulp- en dienstverlening

Actie 1: We maken vanuit de Vlaamse partners een denkoefening over hoe we de hulp- en dienstverlening willen vorm geven in Haren		
	Trekker	Beleidscoördinator en Sport- en cultuurfunctionaris
	Betrokkenen	Vlaams Beleidsteam
	Timing	Januari - juni 2016
	Kosten	/
	Indicator	Resultaat denkoefening
Actie 2: We nemen proactief contact op met de actoren bij Justitie verantwoordelijk voor het project Haren		
	Trekker	Beleidscoördinator
	Betrokkenen	Vlaams Beleidsteam
	Timing	2016-2017-2018
	Kosten	/
	Indicator	Overlegmomenten

4. Doelstellingen per domein

4.1 Cultuur en bibliotheek

Doelstelling 6: De basiswerking van de gevangenisbibliotheek wordt op stabiele en kwaliteitsvolle manier vervuld.

Actie 1: Er komt een snelle heropstart en normalisering van de uitleenbezoeken aan de bibliotheek in Sint-Gillis.		
	Trekker	Bibliotheekmedewerker(s) en gevangenisdirectie
	Betrokkenen	Penitentiair personeel en gedetineerden
	Timing	Zo snel mogelijk
	Kosten	Geen aan bibliotheekzijde, mogelijk wel bij Justitie
	Indicator	De bibliotheek en haar volledige collectie zijn toegankelijk: - voor iedereen die het wenst (uitgezonderd speciale regimes), - binnen redelijke termijn en met redelijke regelmaat (richtritme: maandelijks). De bibliotheekwerking is op een hedendaagse professionele manier omkaderd. De investeringen van alle partijen worden gevaloriseerd en adequaat onderhouden.
Actie 2: We verfijnen de relevantie, kwaliteit en presentatie van de collectie.		
	Trekker	Bibliotheekmedewerker(s)
	Betrokkenen	/
	Timing	Doorlopend
	Kosten	Collectiebudget via Vlaamse Gemeenschapscommissie en gemeente Sint-Gillis. Eventuele bijkomende uitrusting via Justitie of Steunfonds.
	Indicator	De aangeboden materialen sluiten aan bij de leefwereld van de gedetineerden. De thema's zijn actueel, de werken up-to-date. De collectie wordt ontsloten op een logische manier voor alle gebruikers en wordt aantrekkelijk gepresenteerd.

Doelstelling 7: De gevangenisbibliotheek engageert zich tot maximale aansluiting en samenwerking met de andere hulp- en dienstverleningspartners.

Actie 1: De collectie van de bib sluit aan op de noden en werking van de collega's van de hulp- en dienstverlening.		
	Trekker	Bibliotheek
	Betrokkenen	Hulp- en dienstverleningsorganisaties
	Timing	2016-2017
	Kosten	Geen bijkomende kosten
	Indicator	De nodige afspraken worden gemaakt via het Vlaams Coördinatieteam. De individuele partners vinden relevante en nodige materialen terug in de collectie.
Actie 2: De bibliotheek vervult een rol als werk- en studieplek, waar de collega's van de hulp- en dienstverlening terecht kunnen voor hun aanbod. Ook het faciliteren van ICT behoort tot dit actiepunt.		
	Trekker	Bibliotheek
	Betrokkenen	Hulp- en dienstverleningspartners
	Timing	Zo snel mogelijk
	Kosten	Eventuele kosten ICT
	Indicator	De bibliotheek is een plaats waar gedetineerden in alle rust en stilte kunnen werken: het voorbereiden van sollicitatiebrieven, schrijfopdrachten vervullen voor de psychosociale hulpverlening, afstandsleren, ...
Actie 3: We gaan projectmatige samenwerkingen aan waar mogelijk en zinvol.		
	Trekker	Afhankelijk van het project
	Betrokkenen	Afhankelijk van het project
	Timing	2016-2017
	Kosten	Afhankelijk van het project

	Indicator	Project gerealiseerd
--	-----------	----------------------

Doelstelling 8: Het aanbod in de gevangenisbibliotheek weerspiegelt de activiteiten van buiten de muren, en omgekeerd.

Actie 1: We maken interbibliothecair leenverkeer (IBL) mogelijk voor aanvragen van gedetineerden.		
	Trekker	Bibliotheek
	Betrokkenen	Het Brussels Netwerk van Openbare Bibliotheken (BRUNO) en de cel Streekgericht Bibliotheekbeleid (SBB) van de Vlaamse Gemeenschapscommissie.
	Timing	2016
	Kosten	Via SBB en de gemeente Sint-Gillis.
	Indicator	Project gerealiseerd
Actie 2: We vertalen een aantal van onze activiteiten voor volwassenen en families van buiten de muren naar een aanbod in de gevangenisomgeving.		
	Trekker	Bibliotheek
	Betrokkenen	Gemeentelijke Nederlandstalige bibliotheek Sint-Gillis (en partners)
	Timing	1 activiteit elke 6 maanden
	Kosten	Afhankelijk van de activiteit
	Indicator	We organiseren activiteiten die inspelen op de zoektocht van mensen naar kennis, ontspanning, creativiteit, zelfontplooiing, reflectie, en hun wil tot deelname aan het maatschappelijk debat en de samenleving.
Actie 3: De gevangenisbibliotheekwerking krijgt een vaste plaats binnen de programmatie van onze halfjaarlijkse inspirerende talkshow EMILE.		
	Trekker	Bibliotheek
	Betrokkenen	Gemeentelijke Nederlandstalige bibliotheek Sint-Gillis, hun partners en hun doelpubliek: de inwoners van Sint-Gillis.
	Timing	Tweemaal per jaar in 2016 en 2017
	Kosten	Kosten hiervoor worden gedragen door de Gemeentelijke Nederlandstalige bibliotheek Sint-Gillis.
	Indicator	Project gerealiseerd
Actie 4: We organiseren een editie van EMILE binnen de muren.		
	Trekker	Bibliotheek Sint-Gillis
	Betrokkenen	Partners
	Timing	2017
	Kosten	Kosten hiervoor worden gedragen door de Gemeentelijke Nederlandstalige bibliotheek Sint-Gillis.
	Indicator	Project gerealiseerd

Doelstelling 9: Bestendiging en/of uitbreiding van het cultuuraanbod in de Brusselse gevangenissen

Actie 1: Jaarlijkse organisatie van minstens één sociaal cultureel of sociaal artistiek project per gevangenis		
	Trekker	Cultuurfunctionaris
	Betrokkenen	Beleidscoördinator, Organisatieondersteuner, Justitie, culturele veld in Brussel.
	Timing	2016: 3 projecten 2017: 3 projecten
	Kosten	Kosten per project gefinancierd door De Rode Antraciet en/of externe subsidiekanalen
	Indicator	Aantal gerealiseerde projecten Bereik aantal gedetineerden
Actie 2: Actief zoeken naar samenwerking met lokale Brusselse culturele organisaties/instellingen voor het aanbieden van activiteiten/meewerken aan projecten in de Brusselse gevangenissen		
	Trekker	Cultuurfunctionaris
	Betrokkenen	Beleidscoördinator, Organisatieondersteuner, Justitie, De Rode Antraciet en de Vlaamse Gemeenschapscommissie
	Timing	Voorjaar 2016: oplijsting interessante partners en projecten

		Najaar 2016 + 2017: actief opzoeken van interessante culturele partners + trachten deze contacten om te zetten in concrete samenwerking
	Kosten	/
	Indicator	Oplijsting partners Overlegmomenten

4.2 Gezondheid

Doelstelling 10: Principes voor een goede CGG-werking in de gevangenissen uitwerken en de toepassing ervan realiseren

Actie 1: Uitwerken van de principes, goedkeuring door de CGG-directie en uitzetten van een tijdslijn		
	Trekker	Team psychotherapie-brug
	Betrokkenen	Vlaams Coördinatieteam
	Timing	Eerste helft 2016
	Kosten	/
	Indicator	Visietekst Werkingsprincipes Uitgewerkte tijdslijn
Actie 2: Omzetten van deze principes in een ontwerp samenwerkingsovereenkomst die in een tweede fase aan de gevangenissen zal worden voorgelegd		
	Trekker	Team psychotherapie-brug en Beleidscoördinator
	Betrokkenen	Vlaams Coördinatieteam
	Timing	Eerste helft 2016
	Kosten	/
	Indicator	Afgewerkte ontwerp samenwerkingsovereenkomst
Actie 3: Bespreking op de Forensische CGG-werkgroep en via de werkgroep bij de koepels en overlegplatformen		
	Trekker	Team psychotherapie-brug en Beleidscoördinator
	Betrokkenen	Forensische CGG-werkgroep, werkgroep bij de koepels en overlegplatformen
	Timing	Eerste helft 2016
	Kosten	/
	Indicator	Overlegmomenten op de verschillende werkgroepen Goedkeuring ontwerp samenwerkingsovereenkomst
Actie 4: Afsluiten van een samenwerkingsovereenkomst met de Brusselse gevangenissen betreffende aanbod van het CGG		
	Trekker	Team psychotherapie-brug en Beleidscoördinator
	Betrokkenen	Vlaams Coördinatieteam en gevangenisdirecties
	Timing	Twee helft 2016
	Kosten	/
	Indicator	Samenwerkingsovereenkomst ondertekend in de drie Brusselse gevangenissen

Doelstelling 11: Bekendmaking van het aanbod 'post-penitentiare intake' en 'systeemgericht werken met geïnterneerden'

Actie 1: Bekendmaking van het aanbod 'post-penitentiare intake' bij de CCG's en CAW-diensten van de regio		
	Trekker	Team psychotherapie-brug
	Betrokkenen	Vlaams Coördinatieteam
	Timing	Permanent
	Kosten	Verspreiding folder
	Indicator	Aantal verspreide folders Aantal gesprekken met betrokken diensten
Actie 2: Uitwerken van een strategie om reguliere diensten bij te staan die overwegen om een post-penitentiare begeleiding op te nemen		
	Trekker	Team psychotherapie-brug
	Betrokkenen	Vlaams Coördinatieteam
	Timing	Eerste helft 2016 - bekendmaking tweede helft 2016 - herhaling 2017

	Kosten	/
	Indicator	Aantal contacten met betrokkenen Rapportage
Actie 3: Systeemwerking 'netwerkactivatie' voor geïnterneerden bekendmaken		
	Trekker	Team psychotherapie-brug
	Betrokkenen	Vlaams Coördinatieteam
	Timing	2016 met herhaling in 2017
	Kosten	/
	Indicator	Aantal bekendmakingsmomenten
Actie 4: Herhaling van een interne studiedag 'go forensic' om reguliere diensten warm te maken voor forensisch werk		
	Trekker	Team psychotherapie-brug
	Betrokkenen	CGG
	Timing	2017
	Kosten	Vormingsbudget CGG Ahasverus
	Indicator	Studiedag heeft plaatsgevonden Aantal deelnemers

4.3 Herstel

Doelstelling 12: Suggnomè blijft de continuïteit van haar basisaanbod garanderen

Actie 1: Suggnomè licht aan de hand van individuele gesprekken het aanbod slachtofferdaderbemiddeling toe aan gedetineerden die doorverwezen werden via JWW/PSD		
	Trekker	Suggnomè
	Betrokkenen	JWW/PSD
	Timing	Doorlopend
	Kosten	Personeelsinzet
	Indicator	Aantal doorverwijzingen via JWW/PSD
Actie 2: Suggnomè ontvangt via de organisatieondersteuner de rapportbriefjes van gedetineerden die interesse hebben in slachtoffer-daderbemiddeling en komt op hun vraag naar de gevangnissen		
	Trekker	Organisatieondersteuner en Bemiddelaars
	Betrokkenen	Suggnomè
	Timing	Doorlopend
	Kosten	Personeelsinzet
	Indicator	Aantal individuele gesprekken

Doelstelling 13: Suggnomè wil haar zichtbaarheid verhogen tegen eind 2016

Actie 1: Aanleveren van nieuwe flyers/affiches in de drie Brusselse gevangnissen		
	Trekker	Suggnomè
	Betrokkenen	Organisatieondersteuner in functie van verspreiding
	Timing	Mei 2016
	Kosten	Kosten drukwerk
	Indicator	Affiches aan de muren, flyers op de belangrijkste plaatsen in de gevangnissen
Actie 2: Infomoment aan partners binnen de gevangenis naar aanleiding van nieuwe communicatiecampagne Suggnomè		
	Trekker	Suggnomè
	Betrokkenen	Organisatieondersteuner, Justitieel Welzijnswerk, Psychosociale Diensten, leden van de Werkgroep Herstel
	Timing	Juni 2016
	Kosten	Suggnomè
	Indicator	Infomoment heeft plaatsgevonden

Doelstelling 14: Suggnomè engageert zich jaarlijks als medeorganisator van de 'Herstelweken'

Actie 1: Actieve medewerking aan jaarlijkse 'Herstelweken' in Vorst en Sint-Gillis.		
Trekker	Werkgroep Herstel	
Betrokkenen	Werkgroep Herstel	
Timing	Jaarlijks: oktober/november	
Kosten	Personeelsinzet	
Indicator	Herstelweek in Vorst en Sint-Gillis heeft jaarlijks plaatsgevonden	

4.4 Onderwijs

Doelstelling 15: Uitbouw van het bestaande onderwijsaanbod in Sint-Gillis, Vorst en Berkendael

Actie 1: Minimaal terug opstarten van een basisaanbod in Sint-Gillis met garanties voor continuïteit		
Trekker	Onderwijscoördinator	
Betrokkenen	Vocvo, CVO Lethas, CVO COOVI, CVO Meise-Jette, CBE Brusselaar, Huis van het Nederlands, gevangenisdirectie en beambten, beleidscoördinator en organisatie-ondersteuner	
Timing	Schooljaar 2014-2015: nulmeting Eind 2016: tussenmeting Juli 2017: eindevaluatie	
Kosten	Personeelskosten onderwijscoördinator en kosten cursusmateriaal	
Indicator	10 opleidingsmodules vanuit CVO/CBE	
Actie 2: Betere afstemming van het aanbod Nederlands op de 'vraag' in alle gevangenissen		
Trekker	Onderwijscoördinatoren	
Betrokkenen	Vocvo, CVO Lethas, CBE Brusselaar, Huis van het Nederlands	
Timing	Schooljaar 2015-2016: nulmeting Eind 2016: tussenmeting Juli 2017: eindevaluatie	
Kosten	Personeelskosten onderwijscoördinator en kosten cursusmateriaal/software	
Indicator	Flexibel aanbod met diverse aanbieders (bv. conversatietafels, Nederlands op de gevangenisvloer, samenwerking bibliotheek). Screening door het Huis van het Nederlands 2 maal per schooljaar per gevangenis	
Actie 3: Naar aanleiding van de hervormingen binnen het volwassenenonderwijs het aanbod 'beroepsopleidingen' optimaliseren in Sint-Gillis en Berkendael		
Trekker	Onderwijscoördinatoren	
Betrokkenen	Vocvo, Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming, alle onderwijsaanbodverstrekkers	
Timing	Eind 2016: tussenmeting Juli 2017: eindevaluatie	
Kosten	Personeelskosten onderwijscoördinator en kosten materiaal/software	
Indicator	Lagere delers bieden meer mogelijkheden: - meer geplande opleidingen kunnen effectief doorgaan - concrete stappen zijn ondernomen met de scholen i.v.m. nieuwe mogelijkheden voor de toekomst	
Actie 4: Verkennen en introduceren van korte Maatschappelijk Oriëntatie modules door CBE in Vorst en Berkendael		
Trekker	Onderwijscoördinatoren	
Betrokkenen	Vocvo, CBE	
Timing	Schooljaar 2015-2016: nulmeting Eind 2016: tussenmeting Juli 2017: eindevaluatie	
Kosten	Personeelskosten onderwijscoördinator en kosten cursusmateriaal	
Indicator	Onderwijscoördinatoren kennen het aanbod MO-modules grondig In elke gevangenis (Vorst en Berkendael) werd een eerste Maatschappelijke Oriëntatie module geïntroduceerd die aangepast is aan de specifieke	

	gevangeniscontext
--	-------------------

Doelstelling 16: Uitbouw van gecombineerd onderwijs in Sint-Gillis en Berkendael

Actie 1: Uitbouw van de infrastructuur van het computerlokaal in Berkendael	
Trekker	Onderwijscoördinator
Betrokkenen	Vocvo, Adeppi en andere onderwijspartners (respectievelijk CVO's en Promotion sociale)
Timing	Schooljaar 2015-2016: nulmeting Eind 2016: tussenmeting Juli 2017: eindevaluatie
Kosten	Hardware en software
Indicator	De infrastructuur maakt het mogelijk gecertificeerde opleidingen te organiseren (zowel Franstalig als Nederlandstalig).
Actie 2: Voorbereiding van opstart gecombineerd onderwijs	
Trekker	Onderwijscoördinatoren
Betrokkenen	Vocvo, onderwijsaanbodverstrekkers met gecombineerd aanbod Mogelijke partners voor projectfinanciering
Timing	Eind 2016: tussenmeting Juli 2017: eindevaluatie
Kosten	Personeelskosten onderwijscoördinator en kosten materiaalaanpassingen voor gecombineerd onderwijs in de gevangenis
Indicator	De plannen voor gecombineerd onderwijs zijn concreter gemaakt (partners gezocht, voorwaarden zijn besproken en drempels verduidelijkt)

Doelstelling 17: Begeleiding van individuele leervragen in Vorst, Sint-Gillis en Berkendael

Actie 1: Verankeren van leertrajecten	
Trekker	Onderwijscoördinatoren
Betrokkenen	Vocvo, Open Universiteit en Examencommissie
Timing	Eind 2016: tussenmeting Juli 2017: eindevaluatie
Kosten	Personeelskosten onderwijscoördinator en kosten cursusmateriaal
Indicator	Een informatiemoment voor het opstarten van individuele leervragen m.b.t. Open Universiteit en Examencommissie wordt in elke brochure standaard opgenomen. -> 4 infomomenten per jaar per gevangenis (2 over Open Universiteit en 2 over Examencommissie). De vragen en de gezette stappen worden gezamenlijk geregistreerd. Op basis hiervan wordt een draaiboek voor het volgend schooljaar opgesteld en een meer systematische aanpak gegarandeerd. Registratiesysteem en evaluatie op basis hiervan.

4.5 Sport

Doelstelling 18: Bestendinging en uitbreiding van het fitnessaanbod in de gevangenis van Sint-Gillis

Actie 1: Heropstart van het fitness aanbod in de gevangenis van Sint-Gillis binnen de bestaande infrastructuur (zalen B en D)	
Trekker	Sportfunctionaris
Betrokkenen	Sportmonitor, Beleidscoördinator, Organisatieondersteuner, Justitie, De Rode Antraciet en de Vlaamse Gemeenschapscommissie
Timing	2016-2017
Kosten	0.50 vte sportmonitor Vlabus contract (kost 22000)
Indicator	Aantal uren Aantal deelnemers

Actie 2: Inrichting en ingebruikname van nieuwe lokalen voor het fitnessaanbod		
	Trekker	Sportfunctionaris
	Betrokkenen	Sportmonitor, Beleidscoördinator, Organisatieondersteuner, Justitie, De Rode Antraciet en de Vlaamse Gemeenschapscommissie
	Timing	2016-2017
	Kosten	16000 FOD Justitie / SPF Justice
	Indicator	Opening nieuwe lokalen
Actie 3: Uitbreiding van het aantal fitnessuren		
	Trekker	Sportfunctionaris
	Betrokkenen	Sportmonitor, Beleidscoördinator, Organisatieondersteuner, Justitie, De Rode Antraciet en de Vlaamse Gemeenschapscommissie
	Timing	2016-2017
	Kosten	/
	Indicator	Aantal uren Aantal deelnemers

Doelstelling 19: De sportfunctionaris is het centrale aanspreekpunt voor sport in de gevangenis van Vorst en Berkendael.

Actie 1: De sportfunctionaris is maandelijks aanwezig in de gevangenissen in functie van draagvlak en aanspreekbaarheid		
	Trekker	Sportfunctionaris
	Betrokkenen	Beleidscoördinator, Organisatieondersteuner, Justitie, De Rode Antraciet en de Vlaamse Gemeenschapscommissie
	Timing	Permanent
	Kosten	/
	Indicator	Aanwezigheid van de sportfunctionaris te Vorst en Berkendael.
Actie 2: Promotie en omkadering van het huidige sportaanbod in Vorst (fitness justitie) en Berkendael (fitness justitie en yoga gemeenschappen)		
	Trekker	Sportfunctionaris
	Betrokkenen	Sportmonitoren, Beleidscoördinator, Organisatieondersteuner, Justitie, De Rode Antraciet en de Vlaamse Gemeenschapscommissie
	Timing	2016-2017
	Kosten	/
	Indicator	Verspreid promotiemateriaal Acties ondernomen om bestaande sportaanbod te ondersteunen
Actie 3: Opstart van een ingebed sportaanbod of sportproject in elke gevangenis		
	Trekker	Sportfunctionaris
	Betrokkenen	Sportmonitor, Beleidscoördinator, Organisatieondersteuner, Justitie, De Rode Antraciet en de Vlaamse Gemeenschapscommissie
	Timing	2016-2017
	Kosten	Monitor (kosten opgenomen door Sport Vlaanderen)
	Indicator	Aantal sportprojecten per jaar

4.6 Welzijn

Doelstelling 20: Rekening houdend met de beschikbare middelen willen we een proactief onthaal realiseren op maat van de Brusselse gevangenissen en haar populatie

Actie 1: Een correct overzicht krijgen van de nieuwkomers in de Brusselse gevangenissen en hen proactief onthalen		
	Trekker	JWW
	Betrokkenen	JWW, Vlaams Coördinatieteam, justitie en Werkgroep psychosociale hulpverlening
	Timing	2016 en 2017

	Kosten	/
	Indicator	Aanwezigheid van een systeem om zicht te krijgen op de instroom van nieuwe gedetineerden + aantal onthalen
Actie 2: We maken het aanbod van justitieel welzijnswerk bekend via verschillende kanalen		
	Trekker	JWW
	Betrokkenen	JWW, Vlaams coördinatieteam en justitie
	Timing	2016 en 2017
	Kosten	/
	Indicator	Overzicht van kanalen om aanbod bekend te maken
Actie 3: We ontwikkelen instrumenten om ons onthaalaanbod kwalitatief te versterken		
	Trekker	JWW
	Betrokkenen	JWW
	Timing	2016 en 2017
	Kosten	/
	Indicator	Overzicht van ontwikkelde instrumenten
Actie 4: We evalueren ons huidige onthaalaanbod en doen aanpassingen waar nodig		
	Trekker	JWW
	Betrokkenen	JWW
	Timing	2017
	Kosten	/
	Indicator	Verslag van evaluatie

Doelstelling 21: Vanuit trajectbegeleiding voorzien we in een begeleidingsaanbod op maat

Actie 1: Waar nodig realiseren we een individueel begeleidingsaanbod		
	Trekker	JWW
	Betrokkenen	Trajectbegeleiders
	Timing	2016 en 2017
	Kosten	/
	Indicator	Aantal individuele begeleidingen
Actie 2: We ontwikkelen instrumenten om ons begeleidingsaanbod te versterken		
	Trekker	JWW
	Betrokkenen	Trajectbegeleiders
	Timing	2016 en 2017
	Kosten	/
	Indicator	Overzicht van ontwikkelde instrumenten

Doelstelling 22: Het onthaal-en begeleidingsaanbod voor naastbestaanden van gedetineerden wordt verder uitgebouwd

Actie 1: We maken het onthaal-en begeleidingsaanbod voor naastbestaanden van gedetineerden bekend via verschillende kanalen		
	Trekker	JWW
	Betrokkenen	JWW
	Timing	2016 en 2017
	Kosten	/
	Indicator	Overzicht van kanalen om aanbod bekend te maken
Actie 2: Op vraag wordt er hulpverlening op maat opgestart voor de naastbestaanden van gedetineerden		
	Trekker	JWW
	Betrokkenen	Trajectbegeleiders
	Timing	2016 en 2017
	Kosten	/
	Indicator	Aantal dossiers
Actie 3: We zijn een actief lid van de Werkgroep Affectieve Relaties		
	Trekker	JWW

Betrokkenen	JWW en leden van de Werkgroep Affectieve Relaties
Timing	2016 en 2017
Kosten	/
Indicator	Verslagen werkgroep affectieve relaties

Doelstelling 23: We willen andere teams binnen het CAW motiveren om hun aanbod binnen te brengen in de Brusselse gevangenissen

Actie 1: De samenwerking met Albatros wordt verder uitgebouwd	
Trekker	JWW
Betrokkenen	JWW, Beleidscoördinator en Team Albatros
Timing	2016 en 2017
Kosten	/
Indicator	Er is een aanbod van Albatros in de Brusselse gevangenissen
Actie 2: We bouwen een samenwerking met de dienst Schuldbemiddeling uit	
Trekker	JWW
Betrokkenen	JWW, Beleidscoördinator en team Schuldbemiddeling
Timing	2016 en 2017
Kosten	/
Indicator	Er is een aanbod van de dienst Schuldbemiddeling in de Brusselse gevangenissen
Actie 3: We verkennen een mogelijke samenwerking met de dienst Slachtofferhulp	
Trekker	JWW
Betrokkenen	JWW, Beleidscoördinator en team Slachtofferhulp
Timing	2016
Kosten	/
Indicator	Verslagen van de gesprekken met het team Slachtofferhulp

4.7 Werk

Doelstelling 24: Op een laagdrempelige manier informatie beschikbaar stellen aan de doelgroep van gedetineerden over de mogelijkheden tot opleiding en tewerkstelling en hen hierbij begeleiden

Actie 1: Jaarlijks begeleiding van 60 gedetineerden uit Vlaanderen zolang ze in de Brusselse gevangenissen verblijven in hun zoektocht naar opleiding en/of werk.	
Trekker	Groep INTRO
Betrokkenen	VDAB, Vocvo, Psychosociale Diensten
Timing	2016 en 2017
Kosten	Subsidie VDAB, VTE uitbreiding in 2016
Indicator	60 ingeschreven sessies Basisdienstverlening: onthaal en informatie voor alle geïnteresseerden, antwoord op elke vraag, inschrijving als werkzoekende, dossier optimaliseren Maandelijks 5 bijkomende personen die ondersteund worden in oriëntatie en trajectbepaling Persoonlijke dienstverlening: competentieversterking, contacten,... Toeleiding naar VDAB- of partneropleidingen of werk indien van toepassing Opvolging bemiddeling: evalueren en bijsturen
Actie 2: Jaarlijks begeleiding van 45 werkzoekende gedetineerden of ex-gedetineerden (Brussel) door middel van acties met het oog op inschakeling op de arbeidsmarkt.	
Trekker	Groep Intro
Betrokkenen	Actiris, Vocvo, Psychosociale Diensten
Timing	2016 en 2017
Kosten	Subsidie
Indicator	45 ingeschreven sessies Basisdienstverlening: onthaal en informatie voor alle geïnteresseerden,

		antwoord op elke vraag, inschrijving als werkzoekende, dossier optimaliseren Opmaak van een beroepsbilan voor alle begeleide (ex-)gedetineerden. Persoonlijke dienstverlening: competentieversterking, contacten,... Opvolging van de acties m.b.t. een (voor)opleiding of het zoeken naar werk indien van toepassing.
--	--	--

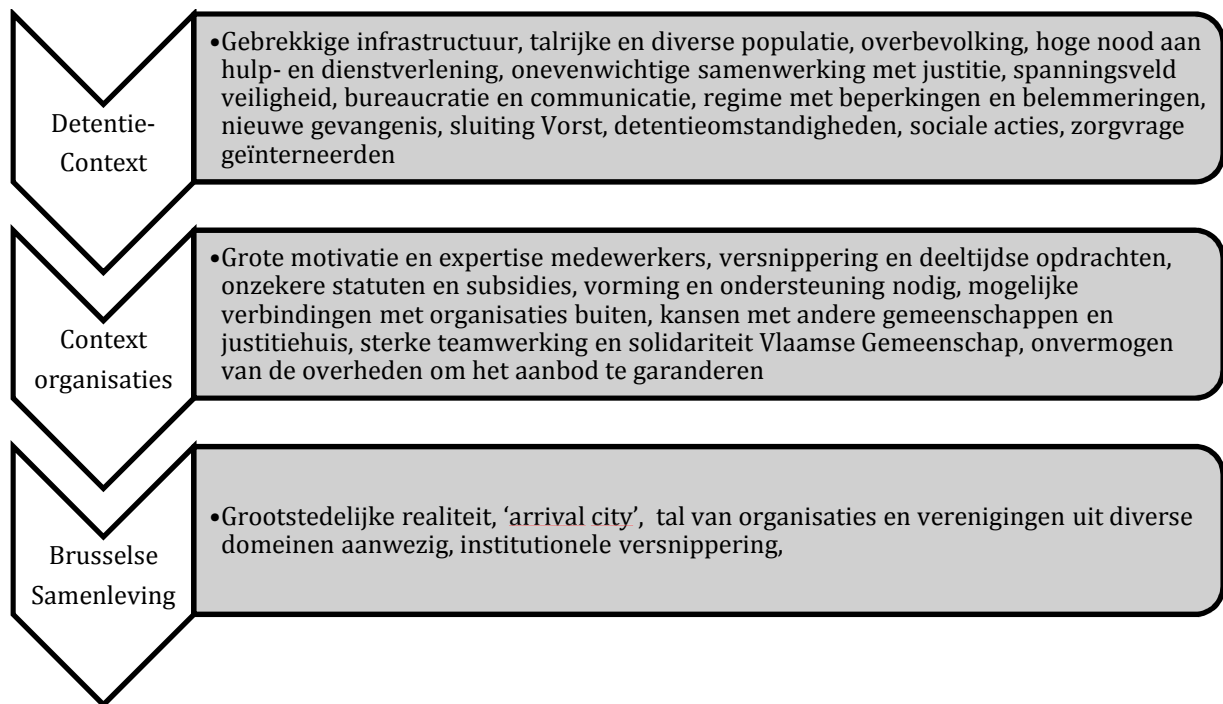
Bijlage 1: Omgevingsanalyse

Wat leert de context waarbinnen we werken ons voor de organisatie van de hulp- en dienstverlening de komende jaren? De aard en omvang van de hulp- en dienstverlening is immers sterk afhankelijk van de lokale context waarbinnen de organisaties van de Vlaamse Gemeenschap hun werking uitbouwen.

Sinds de start van de werking van de Vlaamse Gemeenschap in de Brusselse gevangenissen wordt er voor de uitbouw van het aanbod rekening gehouden met deze context. Geen evidente oefening, maar een uitdaging des te meer.

Het Vlaams Coördinatieteam zocht in aanloop naar dit actieplan een antwoord op de vraag welke factoren ons helpen of hinderen bij de uitbouw van de hulp- en dienstverlening. Op basis van deze oefening kwam de omgevingsanalyse tot stand.

De omgevingsanalyse werd opgebouwd rond drie thematische clusters die van invloed zijn op de hulp- en dienstverlening in Brussel:

1. Detentiecontext: de Brusselse gevangenissen en hoe deze ons beïnvloeden

De gevangenissen van Sint-Gillis en Vorst zijn oude gebouwen die al lange tijd dienst doen: respectievelijk van in 1884 en 1910. Hoewel Sint-Gillis nog gerenoveerd werd, is de **infrastructuur** ervan niet afgestemd op de hedendaagse noden voor hulp- en dienstverlening. Daarenboven zorgt de structurele overbevolking voor schaarste en weinig plek. De gevangenis van Berkendael is recenter, maar ook daar zijn de mogelijkheden voor hulp- en dienstverlening beperkt en kan lang niet elk aanbod volgens de gewenste kwaliteitsnormen van ruimte, ict-infrastructuur, privacy en hygiëne plaatsvinden.

Deze beperkingen belemmeren de uitbouw van de hulp- en dienstverlening, maar staan deze toch niet helemaal in de weg. Door de jaren heen wordt er gezocht naar creatieve oplossingen en waar haalbaar wordt er aangepast aan de mogelijkheden.

De **populatie** in Brussel is talrijk en divers. Met een gemiddelde dagelijkse bevolking van 1522,6 huisvest Brussel ongeveer 13% van het aantal gedetineerden in ons land. Verspreid over twee mannengevangenis (Sint-Gillis en Vorst) en een vrouwengevangenis (Berkendael) betreft dit een grote groep van personen om te bereiken en te bedienen op vlak van hulp- en dienstverlening. De Vlaamse Gemeenschap staat hierin niet alleen en werkt nauw samen met de Franse Gemeenschap, de Brusselse Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Gemeenschap van specifieke diensten. Maar ook binnen dit werkingskader blijft de Brusselse gevangenispopulatie een omvangrijke groep, die daarenboven ook een groot verloop kent wegens transfers van en naar andere gevangenis (dit laatste werd niet opgenomen in onderstaande tabel).

Tabel: informatiegegevens populatie Brusselse gevangenis (DGepi Jaarverslag 2014):

	Gemiddelde bevolking	Gemiddelde capaciteit	Gemiddelde overbevolkingsgraad	Aantal opsluitingen/jaar	In vrijheid stellingen
Sint-Gillis	827,8	587,0	41%	811	1026
Vorst	600,5	405,0	48,3%	2449	1248
Berkendael	94,3	64,0	47,4%	328	229
Nationaal	11578,3	9931,8	16%	18755	13741

De overbevolking in Brussel is nijpend en ligt ver boven het nationale gemiddelde. De overbevolking is zeer voelbaar op het terrein en zorgt voor plaatsgebrek, spanningen en tekorten. De overbevolking heeft invloed op het vraagstuk van de personeelsbezetting bij het bewakingspersoneel en de daarmee gepaard gaande sociale acties.

In Brussel zijn verschillende groepen van gedetineerden aanwezig op basis van hun statuut (beklaagden, veroordeelden, geïnterneerden), leeftijd (jongvolwassenen, dertigers-veertigers, oudere gedetineerden), nationaliteit (een willekeurige steekproef in Sint-Gillis wijst op meer dan 50 nationaliteiten, iets meer dan de helft is Belg), taal enz. Al deze factoren hebben ook invloed op de (vraag naar) hulp- en dienstverlening: In welke fase van detentie bevindt men zich? Welke taal spreekt men? Welk verblijfsstatuut heeft men?

Tabel: statuut van de populatie gedetineerden in de Brusselse gevangenis (DGepi Jaarverslag 2014):

	Beklaagden	Veroordeelden	Geïnterneerden	Anderen
Sint-Gillis	46,6%	52,9%	0,3%	0,2%
Vorst	61,3%	25,1%	13,2%	0,4%
Berkendael	58,5%	32,2%	9,2%	/
Nationaal	31,2%	58,5%	9,4%	0,9%

De populatie is groot en uit de verschillende behoefteonderzoeken die de Vlaamse Gemeenschap reeds heeft gevoerd (Sint-Gillis 2009, Berkendael 2011, Sint-Gillis 2015) wordt vastgesteld dat er een **hoge nood aan hulp- en dienstverlening** bij de Brusselse gedetineerden bestaat. Het bereiken van alle gedetineerden voor aanbod blijft een hele uitdaging. Specifieke aandacht gaat hierbij ook uit naar geïnterneerden en hun specifieke zorgvragen, alsook de groep gedetineerden met een psychische problematiek.

Een meer subjectieve, maar zeker niet onbelangrijke factor, betreft het '**draagvlak voor hulp- en dienstverlening**' binnen de gevangenis. Deze is in elke gevangenis verschillend en is afhankelijk van bepaalde contextfactoren zoals de mate van overbevolking en de personeelsbezetting. We merken op dat wanneer de overbevolking stijgt en de personeelsbezetting daalt het draagvlak voor hulp- en dienstverlening verkleint. Algemeen genomen stelt de Vlaamse Gemeenschap vast dat het draagvlak voor hulp- en dienstverlening te zwak is en dat er op dat vlak nog heel wat werk is. Ook wordt er een sterk spanningsveld waargenomen tussen de concepten van statische veiligheid en dynamische veiligheid. Nog te vaak wordt de statische veiligheid ingeroepen om de hulp- en dienstverlening in te perken en

omgekeerd wordt de dynamische veiligheid waaraan de hulp- en dienstverlening bijdraagt te weinig erkend.

Hiermee samen hangend wordt er vanuit de Vlaamse Gemeenschap zoveel mogelijk gestreefd naar een evenwichtige **samenwerking met justitie**. Ook op dit vlak is er nog veel verbetering mogelijk en wordt er door de medewerkers aangegeven dat de werking van de Vlaamse Gemeenschap in sterke mate afhankelijk is van eenzijdige beslissingen vanuit justitie, dat er nog te weinig transparantie is bij beslissingen, de bureaucratie parten speelt en het communicatiebeleid te weinig uitgewerkt.

In de Brusselse gevangenissen trad het Strategisch Plan later in werking dan in Vlaanderen en deze achterstand is voelbaar op vlak van draagvlak en samenwerking met justitie. Ook leeft sterk het gevoel dat het Samenwerkingsakkoord tussen de Vlaamse Gemeenschap en de FOD justitie in de Brusselse gevangenissen nog onvoldoende wordt gehandhaafd. In dat kader is het ook uitkijken naar de opmaak van een samenwerkingsakkoord in Brussel tussen de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de FOD justitie waaraan ook de Vlaamse Gemeenschap haar medewerking verleend.

De goede praktijken die bestaan in de samenwerking met bijvoorbeeld de psychosociale diensten en penitentiair personeel in bepaalde projecten of voor bepaalde domeinen worden alvast als een opsteker ervaren voor de verdere samenwerking.

Het **regime** verschilt van gevangenis tot gevangenis. In de gevangenis van Berkendael is het meest sprake van een progressief regime waarbij de gedetineerde vrouwen na een observatieperiode kunnen doorstromen naar een regime met meer mogelijkheden. In Vorst is er een verschil tussen de vleugels, waarbij er twee vleugels bestemd zijn voor de werkende gedetineerden die ook meer mogelijkheden hebben qua sport en vrije tijd. In Sint-Gillis is het regime minder uitgebouwd en is er enkel een mogelijkheid tot vrije tijd 's avonds op de prefab vleugel waar eveneens de werkers verblijven.

Voor de uitbouw van de hulp- en dienstverlening stellen we vast dat het regime in de drie gevangenissen nog onvoldoende aansluiting vindt met de hulp- en dienstverlening. Vooral op vlak van de combinatie werk-activiteiten zijn er heel wat knelpunten die maken dat werkende gedetineerden veel moeilijker kunnen deelnemen aan het aanbod. Zo haken gedetineerden die binnen de gevangenis aan het werk gaan plots af en dienen ze de keuze te maken tussen werk en groepsactiviteiten

Ook het **transferbeleid** heeft veel invloed op de continuïteit van de hulp- en dienstverlening. Wanneer een gedetineerde onaangekondigd wordt overgeplaatst naar een andere inrichting in Wallonië en Vlaanderen wordt het hulp- en dienstverleningstraject plots afgebroken. In functie van groepsaanbod stellen zich hier heel wat problemen en is de uitstroom vaak groot.

Gedurende de afgelopen jaren kregen we in de Brusselse gevangenissen ook geregeld te maken met **sociale acties** van het penitentiair personeel. Steeds zijn de diensten van de gemeenschappen afhankelijk van de gevolgen van deze acties op het regime: voor korte of langere periode wordt het aanbod gedeeltelijk of volledig geannuleerd wat voor ernstige problemen zorgt binnen ons aanbod op vlak van continuïteit van de hulp- en dienstverlening, financiering enz. Niet in het minst beïnvloedt de stopzetting van het aanbod ook de gedetineerde die zich hierdoor niet zoals gewenst kan ontplooien. De langere periodes van stopzetting van ons aanbod (in 2012 volledig gedurende 6 maanden in Vorst en in 2015 gedurende minstens 5 maanden het groepsaanbod in Sint-Gillis) zorgen voor een dramatische impact op de werkomstandigheden van het personeel van de gemeenschappen en de detentieomstandigheden van de gedetineerden.

De Vlaamse Gemeenschap tracht zich voor te bereiden op de aangekondigde komst van de nieuwe Brusselse **gevangenis van Haren**. Een project dat tegemoet moet komen aan de verouderde detentie infrastructuur in Brussel. Hoewel dit project hoop geeft zijn er ook heel wat vragen: wanneer zal de gevangenis er komen? Welk regime zal er mogelijk zijn? Hoe kunnen we de hulp- en dienstverlening er organiseren? Zullen de gevangenis van Sint-Gillis, Vorst en Berkendael verdwijnen of een andere invulling krijgen?

2. Context organisaties: de hulp- en dienstverleners en hun tomeloze inzet

Naast een goede analyse van de omgeving waarbinnen we werken kijken we ook naar onszelf om de eigen werking te evalueren om zo kansen en bedreigingen aan te stippen.

De Vlaamse Gemeenschap in Brussel is een klein maar ondertussen **hecht team** geworden met een haast onuitputtelijke motivatie om de hulp- en dienstverlening elke dag waar te maken. Er is veel solidariteit, steun en hulpvaardigheid tussen medewerkers om het hoofd te bieden aan de soms moeilijke werkomstandigheden. Dit is een meerwaarde voor de kwaliteit van de hulp- en dienstverlening. Wat het Vlaams team kenmerkt is dat men echt van betekenis wil zijn voor de doelgroep, een impact hebben op het traject van een persoon, zij het dan als individueel begeleider of in groepsverband.

De structuren waarbinnen de organisaties van de Vlaamse Gemeenschap aan de slag zijn evolueerden over de jaren heen en de huidige werking van het Vlaams Beleidsteam en Vlaams Coördinatieteam zoals opgelegd door het decreet blijken goed te werken in Brussel. Ook de bredere overlegstructuur met de andere gemeenschappen en de gevangenis zit op een goede manier in elkaar waardoor deze structuren de uitbouw van het aanbod alleen maar ten goede komen in de specifieke Brusselse werkcontext.

Binnen de organisaties van de Vlaamse Gemeenschap is relatief weinig verloop wat maakt dat er heel wat **expertise** aanwezig is. Al is er bij het personeel dat niet dagelijks in de gevangenis komt ook de vraag naar meer vorming en ondersteuning betreffende de specifieke werkcontext.

Wel krijgen we te maken met heel wat **deeltijdse opdrachten** die leiden tot versnippering. In functie van overleg vergt dit heel wat afstemming. Verschillende diensten van de Vlaamse Gemeenschap zijn bovendien voor hun opdracht volledig of gedeeltelijk afhankelijk van (project)subsidies die voor onzekerheid zorgen en te vaak opdrachten van bepaalde duur. Ook qua personeelsstatuut is er heel wat verschil. Lokaal is er de afgelopen jaren ook sterk gelobbyd voor meer middelen voor bepaalde domeinen en die zijn er ook gekomen: op vlak van onderwijs, trajectbegeleiding naar werk en cultuur-en sportcoördinatie. Deze uitbreidingen zien we graag verzilverd de komende jaren in een context waarbinnen we onze werking ten volle kunnen uitvoeren.

Een sterkte van de partnerorganisaties is om sterk **verbindingen** te leggen met andere organisaties en gemeenschappen. Er is in Brussel een goed uitgebouwde samenwerking ontstaan met onze collega's van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, Franse Gemeenschap en Gemeenschap van specifieke diensten. Dit biedt ook naar de toekomst toe heel wat kansen, we denken hierbij ook aan nieuwe linken met de opdrachten van het justitiehuis en nieuwigheden in Brussel op vlak van verslavingshulp naar aanleiding van de zesde staatshervorming.

Continu zorgen de partnerorganisaties voor het doorgeven van **signalen** over de belemmeringen betreffende de eigen werking aan de bovenlokale partners en overheden. Dit met het oog op transparante communicatie over moeilijkheden, werkonderbrekingen e.d. en de

vraag om met deze signalen aan de slag te gaan. Hierbij stellen de organisaties het onvermogen vast van de overheden om het aanbod te garanderen.

3. De Brusselse samenleving: heel wat mogelijkheden

Het voordeel van te werken in grootstad Brussel is dat er een veelheid aan interessante en **potentiële partners** aanwezig zijn om een samenwerking mee uit te bouwen. Tal van organisaties en verenigingen zijn actief op de diverse domeinen van de gemeenschappen en dit biedt heel wat mogelijkheden. Op dat vlak is er voor de Brusselse hulp- en dienstverlening nog heel wat onontgonnen terrein. Dit geldt zeker voor wat betreft de thema's huisvesting, samenwerking met mutualiteit en OCMW en aanbod voor familie en naasten.

Tegelijkertijd biedt de grootstad ook heel wat uitdagingen en zien we een **institutionele versnippering** die soms ook een belemmering is. Zo zien we in Brussel dezelfde tendensen dan in Vlaanderen maar blijkt het in Brussel net altijd iets anders, trager, maar niet onmogelijk te zijn. Wel willen we ook wijzen op hiaten in het aanbod zoals het ontbreken van Nederlandstalige verslavingshulp in Brussel.

Voorts is Brussel ook een '**arrival city**' waar personen van over de hele wereld toe komen, vanuit verschillende achtergrond qua cultuur en taal. Ook dit biedt mogelijkheden op vlak van samenwerking in de gevangenis met organisaties die hiermee een specifieke expertise en mogelijkheden hebben.

Bijlage 2: Sterkte-zwakte analyse van het proces voor de opmaak van het eerste Actieplan 2014-2015

Het Actieplan 2014-2015 was het eerste gemeenschappelijke beleidsdocument voor de Vlaamse Gemeenschap in de Brusselse gevangenissen. Op het Vlaams Beleidsteam van 16 oktober 2015 werd een analyse gemaakt van het proces om tot dit eerste actieplan te komen: zowel voor wat betreft de opmaak ervan als de uitvoering. Deze oefening diende als inspiratie voor de opmaak van dit nieuwe actieplan.

Sterke punten van dit proces?

- ✓ Eerste gemeenschappelijk beleidsdocument over de hulp- en dienstverlening in de Brusselse gevangenissen;
- ✓ Het Actieplan werd vanuit de praktijk opgemaakt en betrof een explicitering van wat reeds in voege was en dus realistisch genoeg;
- ✓ Het Actieplan werd opgemaakt op maat van de Brusselse detentiecontext;
- ✓ Het Actieplan werd op een efficiënte manier tot stand gebracht (bv. individuele doelstellingen via de teams);
- ✓ Gelijkgestemdheid binnen het Vlaams Beleidsteam;
- ✓ De gebruikte methodieken om gezamenlijke prioriteiten te stellen;
- ✓ Meer kennismaking tussen de domeinen via de individuele doelstellingen en de rol van de organisatieondersteuner;
- ✓ De samenwerking werd gestimuleerd;
- ✓ Via het actieplan werd ruimte gemaakt voor evaluatie en bijsturing.

Zwakke punten van dit proces?

- ✓ Te weinig aandacht voor tussentijdse evaluatie;
- ✓ De uitvoering van het Actieplan werd belemmerd door de context van de gevangenissen en de afhankelijkheidspositie ten aanzien van justitie;
- ✓ De focus op haalbaarheid van het actieplan leidde mogelijks tot lagere ambities;
- ✓ Het aanbod hulp- en dienstverlening blijft precair en niet afdwingbaar en kent aldus veel beperkingen;
- ✓ De bekendheid van proces en het plan zelf en de daarmee samenhangende algemene gedragenheid van het plan;
- ✓ Een plan binnen een veelheid aan andere plannen en beleidsteksten;
- ✓ Een plan enkel opgemaakt met de partnerorganisaties van de Vlaamse Gemeenschap en niet samen met de andere gemeenschappen werkzaam in Brussel.

Contactgegevens

Vlaamse Overheid Departement Welzijn Volksgezondheid en Gezin Afdeling Welzijn en Samenleving in de Brusselse gevangenissen

Ducpétiauxlaan 106
1070 Sint-Gillis
T 02/543.56.61
anke.gittenaer@wvg.vlaanderen.be

Verbindingslaan 52
1190 Vorst
T 02/349.74.39

Centrum voor Algemeen Welzijnswerk Archipel

Antwerpselaan 34
1000 Brussel
T 02/502.66.00
jww@archipel.be

Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg Ahasverus

Gaucheretstraat 164
1030 Schaarbeek
T 02/512.67.84
psychotherapie-brug@ahasverus.be

De Rode Antraciet

Geldenaaksebaan 277
3001 Heverlee
T 016/20.85.10
info@derodeantraciet.be

Gemeentelijke Nederlandstalige Bibliotheek Sint-Gillis

Emile Feronstraat 173
1060 Sint-Gillis
T 02/533.98.68
sint-gillis@bibliotheek.be

Groep INTRO Brussel

Charles Parentéstraat 6
1070 Anderlecht
T 02/522.69.75
brussel@groepintro.be

Bemiddelingsdienst Brussel vzw Suggnomè

Vanderlindenstraat 17
1030 Schaarbeek
T 02/522.69.75

Vlaams Ondersteuningscentrum voor Volwassenonderwijs vzw

Kardinaal Mercierplein 1
2800 Mechelen
T 015/44.65.00
vraag@vocvo.be

Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding VDAB

Bergensesteenweg 1440
1070 Anderlecht
02/525.00.77